

ผลกระทบของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผู้ประกอบการ และผู้บริโภค ในจังหวัดขอนแก่น

The Effect of Value Added Tax to Entrepreneurs and Consumers in Khon Kaen Province

อนงค์นุช เทียนทอง (Anongnuch Thienthong)*

จงรักษ์ หงษ์งาม (Jongrak Hong-ngam)**

บทคัดย่อ

การศึกษผลกระทบของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการนำเอาระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ทั้งในด้านของผู้ประกอบการและผู้บริโภค รวมไปถึงปัญหา ด้านโครงสร้างของระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม และปัญหาด้านหลักการและวิธีการปฏิบัติในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีผลต่อผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ผู้บริโภค (Consumer) โดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผสมกับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ผลที่ได้จากการวิจัย ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีการค้า แต่ยังไม่พอใจนักในเรื่องของหลักการและ วิธีการปฏิบัติในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ในส่วนผู้บริโภคส่วนนั้น ส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ แม้จะมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตจากภาษีมูลค่าเพิ่มก็ตาม

Abstract

The study of this paper is to study entrepreneurs and consumers attitudes towards VAT in Khon Kaen province. This will be done by focusing on both the perceived effects of VAT upon entrepreneurs and consumers, as well as the specific structure of VAT. This project also attempts to develop a methodology to improve VAT regulation and possible ways to increase voluntary tax payment by qualitative and quantitative method. Most entrepreneurs agree with the implementation of a VAT to replace a regular tax. The most common problem which entrepreneurs encountered when the VAT system was implemented was the slow process of tax-reimbursement. Another obstacle to the acceptance of VAT is that entrepreneurs do not see the VAT as a useful tool. Most consumers agree with the implementation of the VAT even if they were received impact from VAT.

คำสำคัญ : ภาษีมูลค่าเพิ่ม, ผู้ประกอบการ, ผู้บริโภค

Keywords : Value Added Tax, Entrepreneurs, Consumers

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** อาจารย์ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

ประเทศไทยได้เริ่มนำระบบภาษีการค้ามาใช้ จัดเก็บครั้งแรกในปี พ.ศ. 2475 โดยในระยะแรกมี ลักษณะเป็นภาษีการขายที่จัดเก็บทุกทอด ตั้งแต่ ผู้ผลิตจนถึงระดับผู้ขายปลีก ต่อมาในปี พ.ศ. 2504 ได้มีการปฏิรูปโครงสร้างของภาษีการค้าใหม่ โดยกำหนดให้จัดเก็บในระดับผู้ผลิตเพียงทอดเดียว ซึ่งใช้มาจนถึงทุกวันนี้

ปัจจุบันสภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เช่น ผลิตภัณฑ์ภายใน ประเทศต่อบุคคล (Per capita GDP) ในปี พ.ศ. 2528 สูงเป็น 8.3 เท่าของผลิตภัณฑ์เมื่อปี พ.ศ. 2504 การผลิตภาคอุตสาหกรรมได้เพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 11 ของผลิตภัณฑ์เบื้องต้น (GDP)¹ ในปี พ.ศ. 2504 เป็นร้อยละ 19.8 ของผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้นในปี พ.ศ. 2528 การเพิ่มขึ้นของฐานการผลิตภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศเป็นตัวบ่งชี้ว่า เป็นไปได้และมีความจำเป็นที่ประเทศไทย จะเก็บภาษีส่วนใหญ่จากสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ นอกจากนี้ การพัฒนาประเทศ ได้เปลี่ยนจากการมุ่งผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import substitution) มาเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก (Export promotion) การมุ่งผลิตเพื่อส่งออกมีความจำเป็นต้องทำให้ต้นทุนต่ำ หนึ่ง ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกของ GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) ทำความตกลงทั่วไปเกี่ยวกับภาษีการค้าและภาษีศุลกากร การที่ประเทศไทยตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิก GATT ซึ่ง สภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเหล่านี้ มีผลกระทบ ให้ระบบภาษีอากรของไทยมีความไม่สอดคล้องกับ สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทั้งใน

ด้านการเป็นแหล่งรายได้ของรัฐและการเป็น เครื่องมือเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง ปรับปรุงระบบภาษีอากรของไทยให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จากการศึกษาและวิจัยที่ผ่านการพิจารณาโดย คณะกรรมการของรัฐแล้วอย่างละเอียดรอบคอบ จึงเห็นพ้องต้องกันว่าสมควรยกเลิกระบบภาษี การค้าในปัจจุบัน และนำเอาหลักการของภาษี มูลค่าเพิ่มมาใช้แทน (จงรัก, 2533)

จากความเป็นมาของการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ นั้น เท่าที่ผ่านมาเป็นเวลา 5 ปี ผู้วิจัยมักจะได้รับฟังข้อวิจารณ์จากผู้ประกอบการค้า หรือแม้แต่ว่า ผู้บริโภคที่ยังรับสภาพของการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ไม่ทันอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงปีแรกๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2540 จึงนับเป็นจุดที่น่าสนใจที่จะได้วิจัยเพื่อให้ได้ ข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อให้ทราบปัญหาระหว่าง ผู้จัดเก็บภาษีและผู้ถูกเก็บภาษีที่ได้รับประโยชน์ สูงสุดทั้ง 2 ฝ่าย ขณะเดียวกันก็เพื่อจะได้ปรับไป ถึงหลักการการจัดเก็บภาษีที่ดีโดยทั่วไปที่ต้อง ยึดหลักความถูกต้องแม่นยำ ความเสมอภาคหรือ ความเป็นธรรมในการเสียภาษี และความสามารถ ในการเสียภาษีอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบจากการนำระบบ ภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ ทั้งในด้านของผู้ประกอบการค้า และผู้บริโภค
- 2) เพื่อศึกษาถึงปัญหาโครงสร้างของระบบ ภาษีมูลค่าเพิ่มในทัศนะของผู้ประกอบการค้า และ ผู้บริโภค

¹ GDP (Gross Domestic Product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติที่คำนวณได้จากมูลค่าผลผลิต หรือมูลค่ารายได้ หรือมูลค่ารายจ่ายโดยรวมของประเทศ

3) เพื่อศึกษาปัญหาของหลักการและวิธีการปฏิบัติในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่มีผลต่อผู้ประกอบการและผู้บริโภค

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัยและขอบเขตของการวิจัย

ใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ผู้ประกอบการ

1.1) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นหรือตามระดับชั้น โดยแบ่งออกเป็น ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีกและผู้ให้บริการ

1.2) สุ่มตัวอย่างจากประชากรแต่ละกลุ่มย่อยเข้ามาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตามระดับชั้นอย่างไม่เป็นสัดส่วน (Non-proportional Stratified Random Sampling) คือ ใช้หลักเหตุผลและความเหมาะสมบางประการ โดยคำนึงถึงการให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนที่เหมาะสมและครอบคลุมคุณลักษณะของประชากรอย่างครบถ้วนมากที่สุด

1.3) ขนาดตัวอย่างทั้งหมด 86 ราย

2) ผู้บริโภค

2.1) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster or Order Sampling) โดยใช้อำเภอเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม และเลือกอำเภอมา 2 อำเภอ คือ อำเภอเมือง และอำเภอบ้านไผ่

2.2) การสุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอจะใช้สัดส่วนของจำนวนครัวเรือนเป็นเกณฑ์ โดยอำเภอเมืองมี 84,927 ครัวเรือน และอำเภอบ้านไผ่มี 22,458 ครัวเรือน มีสัดส่วน 4 : 1

ผลของการวิจัย

1. ด้านผู้ประกอบการ

1.1 ผลกระทบจากการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ จากการสำรวจทัศนคติของผู้ประกอบการต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้แทนภาษีการค้า แต่มีข้อเสนอแนะว่า ควรจะมีการประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม และหลักการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มจากการศึกษาพบว่าข่าวสารเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการได้รับนั้นส่วนใหญ่ยังมีความคลุมเครือและเข้าใจยาก ทั้งนี้อาจเกิดมาจากการที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถอธิบายข้อสงสัย ปัญหาต่างๆ ให้ผู้ประกอบการฟังได้อย่างชัดเจน หรืออาจเกิดจากตัวผู้เสียภาษีเองที่ไม่พยายามศึกษาถึงระเบียบวิธีปฏิบัติใหม่ๆ ของกรมสรรพากร นอกจากนี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังเห็นว่าการใช้อัตราภาษีร้อยละ 10 สำหรับสินค้าและบริการทุกประเภทนั้นยังไม่เหมาะสม โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอัตราภาษีดังกล่าวอยู่ในระดับที่สูงเกินไป ถ้าหากภาวะเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น รัฐบาลควรจะลดอัตราภาษีลงเหลือร้อยละ 7 เท่าเดิม

1.2 ทัศนคติต่อโครงสร้างระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับทัศนคติที่ผู้ประกอบการมีต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่มนั้นพบว่าระบบการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มล่าช้า ระเบียบและแนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากรเข้มงวดเกินไป การคำนวณต้นทุนหรือตั้งราคามีความยุ่งยาก กฎหมาย ระเบียบแนวทางปฏิบัติของกรมสรรพากรยังไม่ชัดเจน ผู้ขายไม่ยอมออกใบกำกับภาษีให้ เจ้าหน้าที่ตอบปัญหาไม่ชัดเจน การจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบ

การยุ่งยาก แบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่มกรอกยาก ผู้ซื้อไม่ยอมบอกชื่อ ที่อยู่และอื่น ๆ เช่น ถ้าหากผู้ประกอบการขอคืนภาษีโดยวิธีการเครดิตภาษี ไม่ว่าจะป็นจำนวนเงินมากหรือน้อยก็จะถูกตรวจสอบทันที จากปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมด หากกรมสรรพากรสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับกฎระเบียบและการบริหารงานของกรมสรรพากรได้ ก็จะทำให้ผู้เสียภาษีมียุทธศาสตร์ที่ดี สะดวกและสมัครใจในการเสียภาษี

1.3 ปัญหาของหลักการและวิธีการปฏิบัติ จากการศึกษาพบว่า ถึงแม้ผู้ประกอบการจะเห็นด้วยกับการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ เพราะเชื่อว่าจะสามารถทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ แต่ผู้ประกอบการก็ยังไม่เห็นประโยชน์ของภาษีมูลค่าเพิ่มในส่วนที่ชัดเจนส่วนบกร่องของภาษีการค้าได้อย่างชัดเจน โดยจะเห็นได้จากมีผู้เห็นด้วยกับประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มน้อยมาก ดังตารางที่ 1

ในด้านผลกระทบของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายรับของผู้ประกอบการนั้น พบว่าการนำภาษีมูลค่าเพิ่มเข้ามาใช้นั้นจะไม่มีผลกระทบต่อรายรับผู้ประกอบการส่วนใหญ่ และในส่วนของรายได้ของรัฐจากการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีนั้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าจะสามารถทำให้รายได้ของรัฐสูงขึ้น

2. ด้านผู้บริโภค

2.1 ผลกระทบจากการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนซึ่งถือเป็นผู้บริโภคนั้น ส่วนใหญ่จะรู้จักภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ไม่รู้ถึงความหมายที่แท้จริงของภาษีมูลค่าเพิ่มว่าคือ ภาษีที่เก็บจากมูลค่าส่วนที่

เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนการผลิต และการจำหน่ายสินค้าและบริการ ความเต็มใจหรือความสมัครใจในการเสียภาษีน้อย ส่วนใหญ่ผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้ที่ต้องแบกรับภาระภาษีเอาไว้ทั้งหมดจำใจที่จะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เพราะไม่รู้ว่่าภาษีที่ผู้ประกอบการเก็บไปจากตนนั้นจะถูกส่งเข้ารัฐจริงหรือไม่ และถ้ารัฐสามารถเก็บภาษีได้จริง รัฐนำเงินภาษีดังกล่าวไปใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในส่วนใดบ้าง

2.2 ทศนคติต่อโครงสร้างระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับความเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อระบบภาษีมูลค่าเพิ่มนั้นสามารถสรุปในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

- ผู้บริโภคส่วนใหญ่เห็นว่าการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

- จะเกิดผลการทดแทน (Substitution effect) อันเนื่องมาจากผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภค ถ้าหากราคาสินค้าสูงขึ้นอันเนื่องมาจากภาษีมูลค่าเพิ่ม จะทำให้ผู้บริโภคหันไปซื้อสินค้าชนิดเดียวกัน หรือสินค้าทดแทน (Substitution goods) ที่มีราคาถูกกว่าแทน

- ผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการที่ระบบภาษีมูลค่าเพิ่มใช้อัตราภาษีแบบอัตราเดียว คือร้อยละ 10 โดยให้ความเห็นว่าสำหรับสินค้าฟุ่มเฟือยน่าจะเก็บในอัตราสูงกว่าสินค้าจำเป็นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

- ผู้บริโภคส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อดีของภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่แยกภาระภาษีออกจากราคาสินค้า เพราะจะทำให้รู้ถึงภาษีที่ตนต้องเสียอย่างชัดเจน

- ผู้บริโภคส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ของใบกำกับภาษีที่สามารถลดการหลบเลี่ยงภาษีได้

2.3 ปัญหาของหลักการและผลกระทบจากการปฏิบัติ ในส่วนของผลกระทบของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคนั้น จากการศึกษาพบว่า

กรณีแรก การนำภาษีมูลค่าเพิ่มเข้ามาใช้ครั้งแรกร้อยละ 7 มีผลทำให้รายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคส่วนใหญ่ลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น และผลของรายได้ที่ลดลงดังกล่าวนั้น ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคและครอบครัวบ้างเล็กน้อย นั่นคือ รายได้ที่แท้จริงของครอบครัวลดลง แต่ไม่ได้ทำให้พฤติกรรมการบริโภคของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปมากนัก

กรณีที่สอง การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีจากร้อยละ 7 เป็นร้อยละ 10 มีผลทำให้รายได้ที่แท้จริง²ของผู้บริโภคส่วนใหญ่ลดลงเช่นเดียวกับกรณีแรก แต่ผลกระทบในส่วนนี้จะมีผู้ได้รับผลกระทบจำนวนมากว่า ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศ มีส่วนทำให้เห็นผลกระทบมากขึ้นนั่นเอง และผลกระทบนี้ก็ส่งผลทำให้บางครอบครัวเดือดร้อนเล็กน้อย และบางครอบครัวเดือดร้อนมาก อันได้แก่ครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน โดยมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภค และการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะ

1) ระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่ล่าช้าเกินไป และไม่ให้ความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีเท่าที่

ควร ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยให้ระบบการทำงานเร็วขึ้น และในอนาคตถ้าเป็นไปได้ควรปล่อยให้บริษัทเอกชนดำเนินงานแทน

2) ควรมีการประชาสัมพันธ์ในสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มอย่างต่อเนื่อง เพราะจะทำให้ประชาชนเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง และเพื่อให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงการคำนวณหรือมีการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม ควรให้ความรู้ผู้ประกอบการได้ทราบรายละเอียดที่ชัดเจนกว่านี้ เพื่อความพร้อมในการคำนวณภาษีและการยื่นเสียภาษี

3) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าอัตราภาษีร้อยละ 10 นั้นเป็นอัตราสูงเกินไป อัตราภาษีที่เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง 5-7% โดยผู้ประกอบการเห็นว่าถ้าระบบเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นรัฐบาลควรลดอัตราภาษีให้ต่ำลง และนอกจากนี้ผู้ประกอบการเองก็ไม่แน่ใจว่าถ้ารายได้ของรัฐสูงขึ้นจริงหลังการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี รัฐจะนำเงินไปลงทุนหรือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศจริงหรือไม่

4) ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ในการออกตรวจตราการออกใบกำกับภาษีของผู้ประกอบการอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีบทลงโทษผู้กระทำผิดที่รุนแรง และจริงจังกับผู้ที่ยื่นใบกำกับภาษีปลอมให้มากขึ้น

5) แก้ปัญหาการบริหารงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรที่มักจะใช้ลักษณะของการจับผิด

²รายได้ที่แท้จริง หมายถึง สัดส่วนของรายได้ที่เป็นตัวเงิน/ราคาสินค้า กรณีที่รายได้ที่เป็นตัวเงินคงที่ หากราคาสินค้าสูงขึ้นเนื่องมาจากภาษี จะมีผลทำให้รายได้ที่แท้จริงลดลง

ผู้ประกอบการมากกว่าใช้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดปัญหาบ่อยครั้งในการตรวจสอบ นอกจากนี้ระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่ยังมีช่องโหว่ของกฎหมายที่เจ้าหน้าที่สามารถหาผลประโยชน์จากผู้ประกอบการได้ ดังนั้น กรมสรรพากรจึงควรปรับปรุงหลักในการปฏิบัติที่ถือเป็นช่องโหว่ และกำหนดให้ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ

6) การเก็บภาษีจากร้านค้าปลีกหรือร้านค้าย่อยนั้นยังไม่เหมาะสม เพราะกิจการเหล่านั้นยังไม่มีความพร้อมในด้านเอกสารและบัญชี ดังนั้นการรวบรวมเอกสารให้เจ้าหน้าที่สรรพากรจะต้องจ้างพนักงานบัญชีเพิ่ม หรือส่งเอกสารไปให้

สำนักงานบัญชีทำ เฉพาะส่วนนี้จะเสียค่าใช้จ่ายไม่ต่ำกว่า 50,000 บาทต่อปี โดยผู้ประกอบการเห็นว่าน่าจะนำเงินส่วนนี้ไปเสียภาษีให้กับรัฐจะดีกว่า และนอกจากนี้กลุ่มคนที่เสียภาษีจริงๆ คือ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนธุรกิจขนาดใหญ่จะมีการว่าจ้างสำนักงานบัญชี ทำบัญชีเพื่อให้เสียภาษีน้อยลง ถ้ารัฐสามารถแก้ไขจุดนี้ได้จะทำให้รายได้ของรัฐสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จงรัก ระรวยทรง. 2533. จากภาษีการค้าสู่ภาษีมูลค่าเพิ่ม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม.